

Płyta nagrobna z wyobrażeniem „drzewa życia” z rotundy dwuapsydowej – tzw. kościoła B na Wawelu

- Czas powstania XI w.
- Miejsce powstania Kraków
- Wymiary długość: 200 cm, szerokość: 58-61 cm, głębokość: 22 cm
- Numer inwentarzowy ZKWawel Lap. 185
- Muzeum [Zamek Królewski na Wawelu Państwowe Zbiory Sztuki](#)
- Dostępność na wystawie „Wawel Zaginiony”
- Tematy [religijność](#), [wyrzeźbione](#), [śmierć](#)
- Technika [kucie](#), [rytowanie](#)
- Materiał [piaskowiec karpacki](#)
- Prawa do obiektu Zamek Królewski na Wawelu Państwowe Zbiory Sztuki
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski Plus

- Tagi [sztuka sakralna](#), [Wawel](#), [archeologia](#), [grób](#), [płaskorzeźba](#), [3D plus](#), [romanizm](#), [śmierć](#), [WMM Plus](#), [domena publiczna](#), [stela](#)

Płyta nagrobna, składająca się z dwóch elementów, została znaleziona w czasie prac archeologicznych prowadzonych w latach 1966–1975 w obrębie południowego skrzydła budynku nr 5 na Wawelu, pod kierunkiem Stanisława Koziela i Mieczysława Frasia. Górny element płyty został wydobyty z wykopu i przekazany do Działu Lapidarium. W 1991 roku poddano go zabiegom konserwatorskim i wyeksponowano na wystawie *Wawel Zaginiony*. Część dolną wydobyto w roku 1993. W czasie prac konserwatorskich oba elementy scalono, a następnie umieszczono ponownie na wystawie. Płyta nakrywała grobowiec, który znajduje się w obrębie [apsydy](#) zachodniej reliktyw rotundy dwuapsydowej określonej przez badaczy jako kościół B.

Płyta w postaci prostopadłościennego bloku piaskowca. Na górnej powierzchni widoczny jest ryt przedstawiający krzyż o rozszerzających się ramionach, wpisany w koło, połączone z podstawą (w postaci półkola) długim drzewcem. Na górnej powierzchni płyty oprócz rytu znajdują się liczne nacięcia dłutem, lekko ukośne do osi podłużnej, tworzące fakturę powierzchni bloku. Płyta nakrywała komorę grobową o wymiarach 200 × 60 cm, głęboką na 60 cm. Jej ściany oblicowane zostały ciosami z piaskowca o wysokości od 18 do 23 cm, ze śladami obróbki jodełkowej. Grobowiec zawierał szkielet kobiety. Zarówno usytuowanie w przestrzeni [podemporowej](#), jak i okazała płyta nagrobna wskazują, że pochowano w nim osobę wywodzącą się z ówczesnej elity społecznej. Brak wyposażenia grobowego (według odkrywców wyrabowanego) utrudnia precyzyjne datowanie grobowca i płyty. Określenie wieku zabytku oparte jest na datowaniu rotundy. Wyobrażenie na płycie krzyża w otoku umieszczonego na drzewcu zostało zinterpretowane przez odkrywców jako symbol „drzewa życia” (*Arbor Vitae*). Odmienną interpretację przedstawiła Helena Zoll-Adamikowa, uznając ryt za odwzorowanie krzyża procesyjnego, którą to wersję przyjął Zbigniew Pianowski. Ostatecznie znaczenie omawianego wyobrażenia nie zostało jednoznacznie rozstrzygnięte. Zespół płyt z wyobrażeniem „krzyża w otoku umieszczonego na drzewcu” z terenu Europy (w tym kilku z ziem polskich) jest bogaty, jednak wszystkie mają późniejszą metrykę.

Opracowanie: dr Beata Kwiatkowska-Kopka (Zamek Królewski na Wawelu), Redakcja WMM, ©
wszystkie prawa zastrzeżone